โมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Structural equation model of educational resource management in small primary schools

เนตรชนก สูนาสวน[1], ทนง ทองภูเบศร์[2] กุลพัทธ์ กุลชาติดิลก[3] สัมพันธุ์ จันทร์ดี[4] ณัฏฐกิตติ์ พาสภาการ[5] และ รัฐจักรพล สามทองก่ำ[6]

Nedchanok Sunasuan[1], Thanong Thongphubate[2] Kullaphat kulchartdilok[3] Samphan Chandee[4] Natthakit Passapakarn[5] and Ratthachakphon Samthongklum[6]

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์[1-6]

College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin[1-6]

Corresponding Author: tom.rcim@gmail.com

Retrieved 31-07-2024; **Revised** 19-08-2024; **Accepted** 21-08-2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และ 2) สร้างโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 161 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรมของ Soper, D.S. (2024) เก็บรวมรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านสถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษามีค่าสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์

2) ด้านโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่า Chi-square เท่ากับ 821.987 df เท่ากับ 413 p เท่ากับ 0.000 CMIN/DF เท่ากับ 1.990 CFI เท่ากับ 0.901 GFI เท่ากับ 0.758 AGFI เท่ากับ 0.709 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.079 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล (HRM) มี

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (BM) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (MEM) และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา (ERM) เท่ากับ 0.84, 0.70, และ 0.81 ตามลำดับ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา เท่ากับ 0.77 และ 0.69 ตามลำดับ ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา (EERM) และด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (LRM) เท่ากับ 0.88 และ 0.90 ตามลำดับ

คำสำคัญ: โมเดลสมการโครงสร้าง; การบริหารทรัพยากรการศึกษา; โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were twofold: 1) to analyze the situation of educational resource management in small primary schools and 2) to develop a structural equation model of educational resource management in small primary schools. This was a quantitative research study. The sample group consisted of 161 individuals, including administrators of small primary schools under the Office of the Basic Education Commission. The sample size was determined using the program by Soper, D.S. (2024). Data were collected using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as structural equation modeling analysis.

The results showed that:

1) Regarding the situation of educational resource management in small primary schools, ranked from highest to lowest, the efficiency of educational resource management was the highest, followed by budget management, personnel resource management, learning resource management, and material and equipment management.

2) The structural equation model of educational resource management in small primary schools was consistent with empirical data, with a Chi–square value of 821.987, df of 413, p–value of 0.000, CMIN/DF of 1.990, CFI of 0.901, GFI of 0.758, AGFI of 0.709, and RMSEA of 0.079. The causal relationship between human resource management (HRM) and budget management (BM), material and equipment management (MEM), and educational resource mobilization (ERM) was positively correlated at 0.84, 0.70, and 0.81, respectively. Budget management was positively correlated with material and equipment management and educational resource mobilization at 0.77 and 0.69, respectively. Educational resource mobilization was positively correlated with the efficiency of educational resource management (EERM) and learning resource management (LRM) at 0.88 and 0.90, respectively.

Keywords: Structural Equation Model; Educational resource management; Small primary schools

บทนำ

การจัดการทรัพยากรการศึกษาเป็นแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รพีพรรณ ปัญญา และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ (2564) อธิบายว่าการจัดการทรัพยากรการศึกษาคือการระดม การจัดสรร และการใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มักเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอน (ชัยชนะ ราชไชยและจิรวัฒน์ วรุณโรจน์, 2564) นอกจากนี้ กติกา พฤกจันทร์, วรรณรี ปานศิริ และทนง ทองภูเบศร์ (2567) ยังเน้นว่าการบริหารทรัพยากรที่ดีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน การบริหารทรัพยากรการศึกษาในประเทศไทยได้พัฒนาอย่างยาวนานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน ศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) พบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นระบบช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารทรัพยากรการศึกษายังเกี่ยวข้องกับการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี (Muliati, Sihotang, & Octaviany, 2022) นอกจากนี้ การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน (Oluloch, 2017) ดังนั้นการจัดการทรัพยากรการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในระบบการศึกษาอย่างยั่งยืน

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมักประสบปัญหาการจัดการทรัพยากรการศึกษาเนื่องจากงบประมาณที่จำกัด ทำให้การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากรเป็นไปอย่างยากลำบาก นอกจากนี้ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการทรัพยากรเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ ส่งผลให้การใช้ทรัพยากรไม่เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน การอบรมและพัฒนาบุคลากร และการจัดการงบประมาณให้เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ ศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) พบว่าบุคลากรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ รวมถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ธัญลักษณ์ มณีโชติ และคณะ (2567) ระบุว่าปัญหาหลักในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในประเทศไทยคือการขาดแคลนทรัพยากรทางด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ รวมถึงการบริหารจัดการที่ไม่เป็นระบบและขาดการสนับสนุนจากชุมชน Masnawati & Darmawan (2022) ชี้ให้เห็นว่าปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียนและคุณภาพการศึกษาโดยรวม Atoyin & Atte (2021) พบว่าการจัดการทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพและการขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาในเขต Kakamega East Sub–County Muliati, Sihotang, & Octaviany (2022) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา Ghufron et al. (2024) และ สุทธิกรณ์ วรรณสมพร และคณะ (2566) กล่าวว่าปัญหาหลักคือการขาดแคลนทรัพยากรและการบริหารจัดการที่ไม่ทั่วถึง ชัยชนะ ราชไชย และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์ (2564) และ กติกา พฤกจันทร์, วรรณรี ปานศิริ และทนง ทองภูเบศร์ (2567) ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการวางแผนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรทรัพยากร รพีพรรณ ปัญญา และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ (2564) เน้นถึงความสำคัญของการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่สร้างโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวพร้อมกัน ซึ่งสามารถใช้ในการตรวจสอบและพัฒนาทฤษฎีที่ซับซ้อนได้ จะช่วยให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้ความรู้และแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผนจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยกำหนดนโยบายการจัดสรรทรัพยากรที่ยุติธรรมและเหมาะสมในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อสร้างโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรการศึกษา คือ การบริหารจัดการแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รพีพรรณ ปัญญา และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ (2564) กล่าวถึงการนำทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากร โดยมองการจัดการทรัพยากรการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบทั้งหมดที่ต้องการการวางแผน การควบคุม และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แนวคิดนี้ช่วยให้การจัดการทรัพยากรเป็นไปอย่างเป็นระบบและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรการศึกษายังมีแนวคิดสำคัญ เช่น ทฤษฎีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กติกา พฤกจันทร์ และคณะ, 2567) และทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยชนะ และจิรวัฒน์, 2564) นอกจากนี้ แนวคิดการจัดการคุณภาพที่เน้นการพัฒนาคุณภาพในทุกด้านขององค์กร

ก็มีบทบาทสำคัญในการทำให้การบริหารทรัพยากรมีประสิทธิภาพสูงสุด (สุทธิกรณ์ วรรณสมพร และคณะ, 2566) รวมถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่กระทบต่ออนาคต (Bwamoni & Kageha, 2021) แนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ช่วยให้การจัดการทรัพยากรการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุด (Muliati, Sihotang, & Octaviany, 2022; Masnawati & Darmawan, 2022) จากการทบทวนหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายของการบริหารทรัพยากร ได้แก่ 1) แนวคิดการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร (2) ด้านการบริหารงบประมาณ (3) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (4) ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (5) ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา และ 6) ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา โดยแต่ละด้านมีความหมายดังนี้

1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร หมายถึง กระบวนการจัดการและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากร การบริหารทรัพยากรบุคลากรมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี การมีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีทักษะที่เหมาะสมช่วยให้การบริหารจัดการในโรงเรียนดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การบริหารทรัพยากรบุคลากรยังครอบคลุมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัลตอบแทน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน (Saychuay, P., Pechrpuang, S., & Sungkaowsuttirak, S., 2022)

2. ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง กระบวนการจัดการการเงินของโรงเรียน เพื่อให้การใช้จ่ายทรัพยากรมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมาย การบริหารงบประมาณเกี่ยวข้องกับการวางแผนงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน การควบคุมการใช้จ่าย และการประเมินผลการใช้จ่ายเงิน การบริหารงบประมาณที่ดีช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การบริหารงบประมาณยังช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตและปรับตัวต่อสถานการณ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุทธิกรณ์ วรรณสมพร ชัชภูมิ สีชมภู และสุรเชษฐ์ บุญยรักษ์, 2566)

3. ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรทางกายภาพในโรงเรียน เพื่อให้มีการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย ซึ่งรวมถึงการจัดหา การเก็บรักษา การบำรุงรักษา และการกำจัดวัสดุและครุภัณฑ์ การบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ที่ดีช่วยให้โรงเรียนมีทรัพยากรที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาทรัพยากรใหม่และเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ การมีระบบการบริหารจัดการที่ดีช่วยให้การดำเนินงานในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (ชัยชนะ ราชไชย และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์, 2564)

4. ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการแหล่งข้อมูลและวัสดุที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการจัดหา การจัดเก็บ การบำรุงรักษา และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ดีช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและหลากหลาย การมีระบบการบริหารจัดการที่ดีช่วยให้แหล่งเรียนรู้มีความพร้อมและทันสมัยสำหรับการใช้งานในโรงเรียน (Reddy, N., Manogna, N., & Shivani, S., 2023)

5. ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา หมายถึง กระบวนการรวบรวมและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงการหาทุนจากภาครัฐและภาคเอกชน การระดมทุนจากชุมชน การได้รับบริจาคและความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ การระดมทรัพยากรการศึกษาที่มีประสิทธิภาพช่วยให้โรงเรียนสามารถมีทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและชุมชน การมีทรัพยากรที่เพียงพอช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (รัฐพงษ์ มั่นต่อ, & หยกแก้ว กมลวรเดช, 2564)

6. ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา หมายถึง การประเมินผลการจัดการทรัพยากรของโรงเรียนเพื่อให้มั่นใจว่าทรัพยากรถูกใช้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การประเมินประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษาช่วยให้โรงเรียนสามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนในการบริหารจัดการทรัพยากรและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การประเมินผลที่ดีช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน การมีระบบการประเมินผลที่ดีช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและครู (อารียา ประพัศรางค์ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และเอกลักษณ์ เพียสา, 2566)

สรุปการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กประกอบด้วยการจัดการทรัพยากรบุคลากร งบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ และการระดมทรัพยากรการศึกษา เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเหล่านี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียน โดยการบริหารทรัพยากรบุคลากรเน้นที่การสรรหา พัฒนา และประเมินผลบุคลากรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี การบริหารงบประมาณมุ่งเน้นการจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวัสดุและครุภัณฑ์รวมถึงการจัดหาและดูแลรักษาทรัพยากรทางกายภาพอย่างปลอดภัยและคุ้มค่า การบริหารแหล่งเรียนรู้มุ่งเน้นการจัดการและเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการเรียนการสอน และการระดมทรัพยากรการศึกษาครอบคลุมการจัดหาทรัพยากรจากภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ทั้งนี้ การประเมินประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยที่ครอบคลุมถึงแนวคิดการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร (2) ด้านการบริหารงบประมาณ (3) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (4) ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (5) ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา และ (6) ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา โดยกำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละด้าน ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

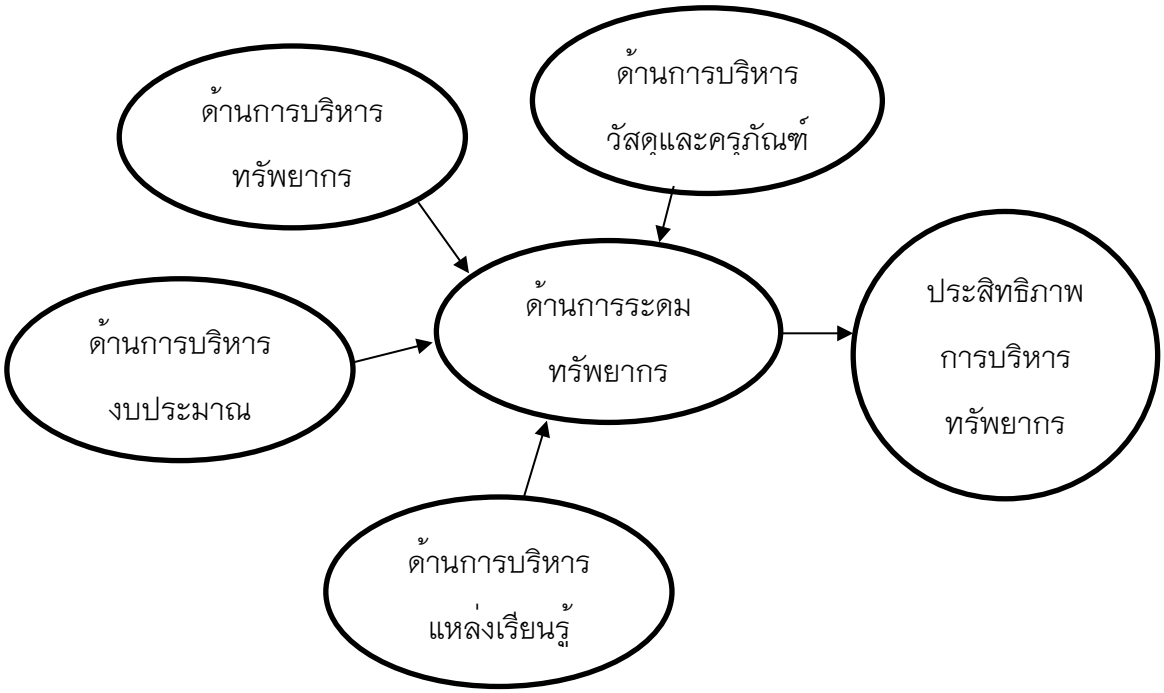

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาและทบทวนหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ 1) แนวคิดการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร (2) ด้านการบริหารงบประมาณ (3) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (4) ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (5) ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา และ 6) ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15,154 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 161 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรมของ Soper, D.S. (2024) โดยกำหนดค่า Anticipated effect size เท่ากับ 0.3 (Goulet–Pelletier, J. C., & Cousineau, D., 2018) Desired statistical power level เท่ากับ 0.8 จำนวนตัวแปรแฝง เท่ากับ 6 ตัวแปร จำนวนตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 31 ตัวแปร และ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Kusmaryono, I., Wijayanti, D., & Maharani, H. R., 2022) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยเริ่มจากการกำหนดประเด็นตามขอบเขตเนื้อหาและกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นจัดทำร่างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 5 ข้อ คือ 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) อายุราชการ และ 4) จำนวนนักเรียน และตอนที่ 2 สถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามแบ่งเป็น 6 ด้าน และตั้งข้อคำถามตามนิยามจากการทบทวนวรรณกรรม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวัด (Index of Congruency: IOC) ได้อยู่ในช่วง 0.6 – 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.962 (Cronbach, L. J., & Furby, L.,1970)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. วิเคราะห์สถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยศึกษาวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์เนื้อหาเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2. สร้างเครื่องมือวิจัยสำหรับสำรวจสถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำตัวชี้วัดที่สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3. พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 4. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และแปลความหมายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามผ่านระบบ Google Form ได้กลับคืนมา 161 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Medel : SEM)

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี จำนวน 82 คน (ร้อยละ 50.90) รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 46 – 55 ปี จำนวน 46 คน (ร้อยละ 28.60) และน้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ มากกว่า 56 ปี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 8.70) มีระดับการศึกษาปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 160 คน (ร้อยละ 99.40) มีอายุราชการอยู่ในช่วง 10–20 ปี มากที่สุด จำนวน 78 คน (ร้อยละ 48.40) รองลงมา คือ ช่วง 21–30 ปี จำนวน 39 คน (ร้อยละ 24.20) และน้อยที่สุดอยู่ในช่วงมากกว่า 30 ปี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 7.50) ส่วนของจำนวนนักเรียนในโรงเรียนอยู่ในช่วงนักเรียนตั้งแต่ 81–120 คน มากที่สุด จำนวน 85 คน (ร้อยละ 52.80) รองลงมาอยู่ในช่วงนักเรียนตั้งแต่ 41–80 คน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 42.20) และน้อยที่สุดอยู่ในช่วงนักเรียนตั้งแต่ 1–40 คน จำนวน 8 คน (ร้อยละ 5.00)

สรุปสถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วยตัวแปรหลัก 6 ด้าน มีการสรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา มีค่าสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.575, SD = 0.524) รองลงมา คือ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.498, SD = 0.527) 3) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.437, SD = 0.553) 4) ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.372, SD = 0.568) 5) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.298, SD = 0.603) และ 6) ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.156, SD = 0.708) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กรายด้าน

n = 161

ลำดับที่	ด้านการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1.	ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร	4.437	0.553
2.	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.498	0.527
3.	ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์	4.298	0.603
4.	ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.372	0.568
5.	ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา	4.156	0.708
6.	ด้านประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา	4.575	0.524

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันของการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันของการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กรายด้าน

n = 161

ด้าน	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
(1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร	1.000					
(2) ด้านการบริหารงบประมาณ	0.799**	1.000				
(3) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์	0.739**	0.786**	1.000			
(4) ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้	0.701**	0.779**	0.747**	1.000		
(5) ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา	0.514**	0.538**	0.602**	0.655**	1.000	
(6) ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา	0.304**	0.366**	0.492**	0.440**	0.405**	1.000

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การสร้างโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้โมเดลดังแสดงในภาพที่ 2

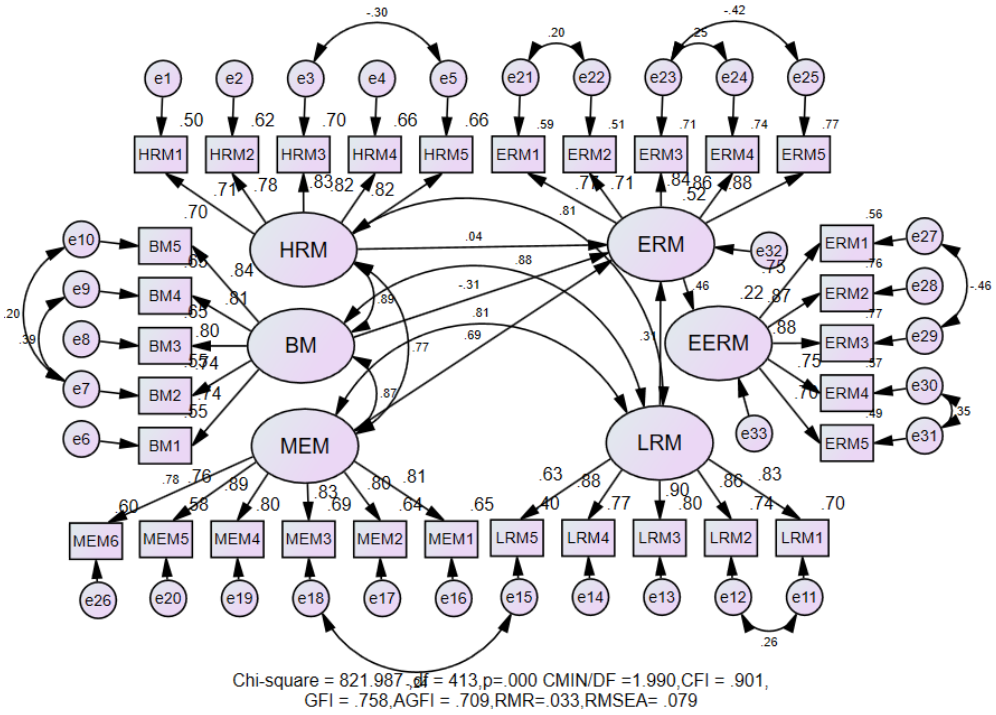

ภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็ก

จากภาพที่ 2 สรุปความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการพิจารณาค่าตัวชี้วัด ได้แก่ Chi-square, CMIN/DF, CFI, GFI, AGFI, RMR, และ RMSEA โดยค่า Chi-square เท่ากับ 821.987, df เท่ากับ 413 เมื่อพิจารณาค่าตัวชี้วัดอื่น ได้แก่ ค่า CMIN/DF เท่ากับ 1.990 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ค่า CFI เท่ากับ 0.901 แสดงถึงความสอดคล้องที่ดี ค่า GFI เท่ากับ 0.758 และค่า AGFI เท่ากับ 0.709 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และค่า RMSEA เท่ากับ 0.079 แสดงถึงความสอดคล้องที่ค่อนข้างดีของโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวได้ว่าโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กนี้มีความสอดคล้องที่น่าพอใจและสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็ก พบว่า มีการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรหลายตัวที่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล (HRM) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (BM) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (MEM) และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา (ERM) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ถูกปรับมาตรฐาน (standardized path coefficients) เท่ากับ 0.84, 0.70, และ 0.81 ตามลำดับ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ถูกปรับมาตรฐาน เท่ากับ 0.77 และ 0.69 ตามลำดับ ด้านการระดมทรัพยากรการศึกษามี

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา (EERM) และด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (LRM) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ถูกปรับมาตรฐาน เท่ากับ 0.88 และ 0.90 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียนมีผลต่อกันและกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กนี้สามารถใช้ในการทำความเข้าใจและปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กได้

อภิปรายผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประกอบด้วยตัวแปรหลัก 6 ด้าน ซึ่งมีการสรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษามีค่าสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ สามารถนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบริบทของการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยและบริบทที่คล้ายคลึงกัน โดยจากบทความของชัยชนะ ราชไชย และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์ (2564) เรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรการศึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าด้านประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษาเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุดในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก อย่างไรก็ตาม บทความของชัยชนะและจิรวัฒน์ยังเน้นถึงความจำเป็นในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคลากรและงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพของการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับบทความของสุทธิกรณ์ วรรณสมพร ชัชภูมิ สีชมภู และสุรเชษฐ์ บุญยรักษ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากรและงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าด้านการบริหารงบประมาณและการบริหารทรัพยากรบุคลากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาจากประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในขณะที่ งานวิจัยของศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 21 พบว่า ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์และการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทรัพยากรการศึกษา ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และวัสดุครุภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลการวิจัยที่พบว่า

ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้และการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์เป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงรองลงมา การศึกษาและเปรียบเทียบผลการวิจัยจากบทความต่าง ๆ พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษา การบริหารงบประมาณ การบริหารทรัพยากรบุคลากร การบริหารแหล่งเรียนรู้ และการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนา การบริหารจัดการทรัพยากรในทุกด้านมีผลกระทบต่อกันและส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก ซึ่งการศึกษาเพิ่มเติมและการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสร้างโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็ก โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์และความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ พบว่า โมเดลนี้มีความสอดคล้องที่น่าพอใจและสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญระหว่างด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากร (HRM) ด้านการบริหารงบประมาณ (BM) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (MEM) และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา (ERM) โดยด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการบริหารงบประมาณ (0.84) ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ (0.70) และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา (0.81) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากรที่มีผลต่อการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับบทความ "โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในประเทศไทย" ของธัญลักษณ์ มณีโชติ และคณะ (2567) พบว่าผลการวิจัยของทั้งสองการศึกษามีความคล้ายคลึงกันในการยืนยันถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโรงเรียน ทั้งนี้ได้ระบุว่า การมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่ดีนั้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็ก นอกจากนี้บทความของสุทธิกรณ์ วรรณสมพร ชัชภูมิ สีชมภู และสุรเชษฐ์ บุญยรักษ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ก็ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการงบประมาณและทรัพยากรการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับโมเดลสมการโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการบริหารจัดการงบประมาณ ด้านการบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการระดมทรัพยากรการศึกษา จากการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียโดย Ghufron, et. al. (2024) ได้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของทรัพยากรส่วนบุคคลและทรัพยากรทางวิชาชีพของครูต่อการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในโรงเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการวิจัยในโมเดลสมการโครงสร้างที่พบว่าการบริหารจัดการทรัพยากร

บุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน การศึกษาโดย Muliati, Sihotang, and Octaviany (2022) ยังสนับสนุนแนวคิดที่ว่าการบริหารจัดการทรัพยากรโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสามารถปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้ ซึ่งเป็นการยืนยันเพิ่มเติมถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาในบริบทของโรงเรียนประถมขนาดเล็ก ในทำนองเดียวกันการศึกษาของ Bwamoni and Kageha (2021) ในเคนยาและ Masnawati and Darmawan (2022) ในอินโดนีเซียได้ยืนยันถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรโรงเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน การวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีผลต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนและประสิทธิภาพการทำงานของครู ซึ่งเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญระหว่างการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล การบริหารจัดการงบประมาณ การบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ และการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ โมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ดังแสดงในภาพที่ 3

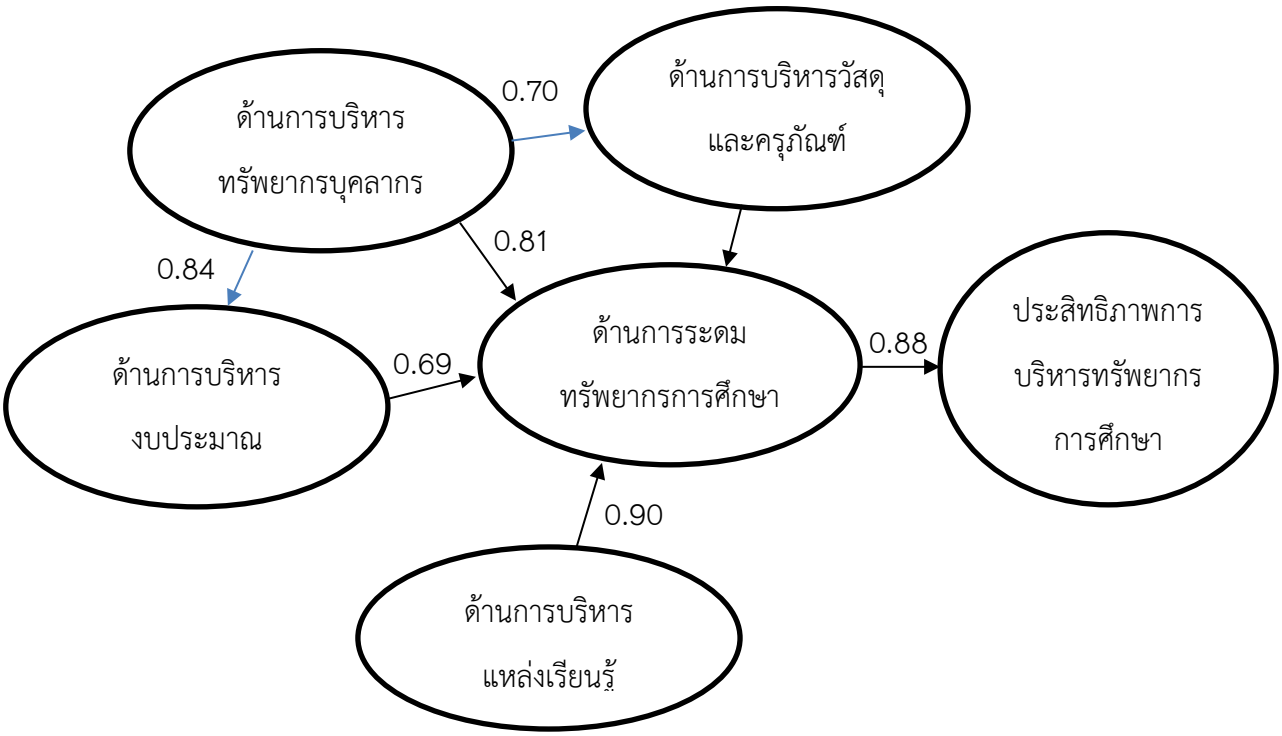

จากภาพที่ 3 โมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อธิบายได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการงบประมาณ การบริหารวัสดุและครุภัณฑ์

และการระดมทรัพยากรการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ถูกปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.84, 0.70, และ 0.81 ตามลำดับ นอกจากนี้ การบริหารจัดการงบประมาณยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการระดมทรัพยากรการศึกษา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ถูกปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ตามลำดับ ส่วนการระดมทรัพยากรการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรการศึกษาและการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ถูกปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.88 และ 0.90 ตามลำดับ องค์ความรู้ใหม่นี้จะเกิดประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในเชิงวิชาการ ช่วยเพิ่มพูนความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป ในเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถนำโมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการจัดการทรัพยากรในโรงเรียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถใช้ข้อมูลนี้ในการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียนเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนในเชิงนโยบาย ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการกำหนดนโยบายการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ

สรุป

งานวิจัยเรื่องโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมขนาดเล็กพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ได้ชัดเจน ด้านการบริหารทรัพยากรบุคลากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงบประมาณ การบริหารวัสดุและครุภัณฑ์ และการระดมทรัพยากรการศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบริหารทรัพยากรบุคลากรมีผลสำคัญต่อการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ โมเดลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ยืนยันว่าการบริหารทรัพยากรบุคลากร งบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์ และการระดมทรัพยากรการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 นักวิชาการและนักวิจัยควรใช้โมเดลสมการโครงสร้างของการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในการวิเคราะห์และปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและพัฒนา

แนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง ทำให้การวิจัยเชิงปฏิบัติมีความแม่นยำและสามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมขนาดเล็กควรใช้ผลการวิจัยเพื่อวางแผนและจัดสรรทรัพยากรการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการอบรมครูและการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนประถมขนาดเล็กควรสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษา โดยการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอให้กับโรงเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามผลการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างในการจัดการทรัพยากรการศึกษาที่เน้นเทคโนโลยีในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก เพื่อศึกษาผลกระทบและประสิทธิภาพในการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

3.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทและในเมือง เพื่อหาความแตกต่างและแนวทางการปรับปรุงที่เหมาะสมกับบริบทแต่ละประเภท

3.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรการศึกษาในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กติกา พฤกจันทร์ วรรณรี ปานศิริ และทนง ทองภูเบศร์. (2567). แนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*, 7(3), 933–944.

ชัยชนะ ราชไชย และจิรวัฒน์ วรุณโรจน์. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์*, 8(2), 206–217.

ธัญลักษณ์ มณีโชติ สุชาดา นันทะไชย สุดารัตน์ สารสว่าง และสรียา โชติธรรม. (2567). โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในประเทศไทย. *Journal of MCU Social Science Review*, 13(4), 108–122.

รพีพรรณ ปัญญา และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2564). องค์ประกอบการระดมทรัพยากรทางการศึกษา. *In Proceeding National & International Conference* (Vol. 14, No. 2, p. 1099).

รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรเดช. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 223–238.

ศิริพร งามเลิศ สุพจน์ แสงเงิน สุภาพ วิเศษศรี ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2567). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 21. *Journal of Arts Management*, 8(2), 317–333.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กปี พ.ศ. 2562–2565*. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.

สุทธิกรณ์ วรรณสมพร ชัชภูมิ สีชมภู และสุรเชษฐ์ บุญยรักษ์. (2566). ปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, *9*(8), 287–300.

สุทธิกรณ์ วรรณสมพร ชัชภูมิ สีชมภู และสุรเชษฐ์ บุญยรักษ. (2566). ปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 9(8), 287–300.

อารียา ประพัศรางค์ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และเอกลักษณ์ เพียสา. (2566). การศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน. *MCU Haripunchai Review*, *7*(4), 16–32.

Atoyin, V. M. C., & Atte, T. P. (2021). Role of Public–Private Partnership in School Resource Management. *International Journal of Educational Management*, 19(1). 334–344.

Bwamoni, C. O., & Kageha. E. (2021). EFFECT OF SCHOOL RESOURCE MANAGEMENT ON KENYA CERTIFICATE OF PRIMARY EDUCATION PERFORMANCE IN PUBLIC PRIMARY SCHOOLS IN KAKAMEGA EAST SUB–COUNTY. *International Journal of Education Humanities and Social Science*. 4(3), 248–257.

Byrne, B. M. (2010). *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (2nd ed.). Routledge.

Cronbach, L. J., & Furby, L. (1970). *How we should measure" change": Or should we?*. Psychological bulletin, 74(1), 68.

Ghufron, S., Fitriyah, F. K., Sodikin, M., Saputra, N., Amin, S. M., & Muhimmah, H. A. (2024). *Evaluating the Impact of Teachers' Personal and Professional Resources in Elementary Education on School–Based Human Resource Management: A Case Study in Indonesia*. SAGE Open, 14(1), 21582440241231049.

Goulet–Pelletier, J. C., & Cousineau, D. (2018). *A review of effect sizes and their confidence intervals, Part I: The Cohen'sd family*. The Quantitative Methods for Psychology, 14(4), 242–265.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Pearson Education Limited.

Kusmaryono, I., Wijayanti, D., & Maharani, H. R. (2022). Number of Response Options, Reliability, Validity, and Potential Bias in the Use of the Likert Scale Education and Social Science Research: A Literature Review. *International Journal of Educational Methodology*, 8(4), 625–637.

Masnawati, E., & Darmawan, D. (2022). School Organization Effectiveness: Educational Leadership Strategies in Resource Management and Teacher Performance Evaluation. *International Journal of Service Science, Management, Engineering, and Technology*, 2(1), 43–51.

Muliati, A., Sihotang, W., & Octaviany, R. A. (2022). Effectiveness of school resources management in improving the quality of education. *East Asian Journal of Multidisciplinary Research*, 1(6), 901–916.

Oluloch, R. (2017). *Effectiveness of Stakeholders Involvement in Resource Management on Pupils' academic Performance in Public Primary Schools in Ugunja Sub– County Siaya County (Doctoral dissertation*, University of Nairobi).

Reddy, N., Manogna, N., & Shivani, S. (2023). Educational Resource Management System (ERMS). *International Journal of Science and Research Archive*, 8(2), 026–029.

Saychuay, P., Pechrpuang, S., & Sungkaowsuttirak, S. (2022). Strategies for Educational Resource Management of Small Schools under Suratthani Primary Educational Service Area Office 1. *Rajapark Journal*, 16(48), 167–182.

Soper, D.S. (2024). *A–priori Sample Size Calculator for Structural Equation Models* [Software]. Available from https://www.danielsoper.com/statcalc